

LÄNSSTYRELSEN

I KALMAR LÄN
Planeringsavdelningen
Länsantikvarien

BESLUT

1985-07-31

11.392-3098-84

Landskap Småland
Kommun Oskarshamn
Socken Döderhult
Fastighet Vånevik 7:16,
Stenvillan

Byggnadsminneförklaring

Fråga om byggnadsminneförklaring av rubricerade fastighet väcktes av kultur nämnden i Oskarshamns kommun 1984-10-17. Byggnadsnämnden har vid sammanträde 1985-06-13 meddelat att den inte har något att erinra mot förslaget. Ni har 1985-06-05 beretts tillfälle ta del av länsstyrelsens utredning i ärendet, innehållande bl a ett förslag till skyddsföreskrifter för bebyggelsen. Ni har förklarat att Ni inte har något att erinra mot byggnadsminneförklaringen.

Stenindustrins utveckling i norra Kalmar läns kustland hänger intimt samman med urbaniseringsprocessen under 1800-talets senare hälft, både på den europeiska kontinenten och i Sverige. Städerna växte snabbt och där användes sten till gatubeläggning, bostadshus, offentliga byggnader, järnvägsbyggen och kajer. Även det sena 1800-talets monumentbyggnade, inte minst i Tyskland, krävde stora mängder bearbetad sten.

På 1860- och 1870-talen började man bryta och bearbeta den östsmåländska röda graniten på flera orter i kustlandet. Vånevik var en av dessa orter. Här fanns både råvaran och goda utskeppningsmöjligheter.

1875 inköptes en fastighet i Vånevik av Berlinfirman Kessel & Röhl, som hade verksamhet på många platser och levererade granit till mer än hundra offentliga monument under åren 1870 - 1890. Firman fortsatte därefter att köpa mark i Vånevik och bedrev stenhuggeriverksamhet på orten fram till sekelskiftet. Huvuddelen av verksamheten övertogs då av en annan tysk firma, Stenzel & Co, som i sin tur sålde företaget omkring 1930 till Förenade Granitindustrier.

Stenvillan byggdes 1877 som kombinerat kontors- och bostadshus åt det tyska ägarparet i stenhuggerifirman Kessel & Röhl. Villan uppfördes av granit från orten och dess ytterväggar består av stenblock, oregelbundet huggna på ett för svenska förhållanden och byggnadstiden ovanligt sätt. Bakom huvudbyggnaden uppfördes samtidigt en trädgårdsmästarebostad i samma

Postadress:
391 86 KALMAR

Telefon:
(växel-direktval)
0480/82 000

Postgiro:
3 51 78 - 3

1985-07-31 11.392-3048-84

material. Omkring byggnaderna anlades en stor park.

Stenvillans exteriör har i allt väsentligt bevarat sitt ursprungliga utseende. I interiören har företagits flera omfattande ombyggnader under 1900-talet, men fortfarande är rumsindelningen i huvudsak intakt och en del fasta inredningsdetaljer, t ex kakelugnar och vissa stuckarbeten finns också kvar från byggnadstiden. Trädgårdsmästarbostaden ligger dock idag i ruiner. Rester av parkanläggningarna kan fortfarande spåras, t ex stenmurar, vissa träd, gräsytor och promenadstigar.

Stenvillan ingår i en vidare miljö i och omkring Vånevik av central betydelse för förståelsen av stendindustrins utveckling i norra Kalmar läns kustland. Villan i sig utgör ett unikt monument över yrkesskickligheten hos ortens stenhuggare, men visar också hur den tidiga industrialismens företagsledare manifesterade sin makt och rikedom. Byggnaden kan således betraktas som en god, om än ovanlig, företrädare för såväl de socialhistoriska som de bebyggelsehistoriska och kulturhistoriska värden som tidiga industriorter brukar besitta.

Det ovan framförda sammantaget innebär att Stenvillan med tillhörande tomt har ett så betydande kulturhistoriskt värde att den är att betrakta som synnerligen märklig.

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 1 § lagen om byggnadsminnen byggnaden på fastigheten Vånevik 7:16 för byggnadsminne.

Länsstyrelsen meddelar enligt 2 § samma lag följande skyddsföreskrifter:

1. Byggnaden får inte rivas, flyttas eller till sitt yttre byggas om eller på annat sätt förändras.
2. I byggnadens inre får inte sådana åtgärder vidtagas som innebär ingrepp i stommen eller rumsindelningen. Ingrepp får ej heller göras i äldre fast inredning som stengolv, kakelugnar, dörrar, fönster och stuckarbeten.
3. Byggnaden skall underhållas så att den inte förfaller eller det kulturhistoriska värdet minskar. Vård- och underhållsåtgärder skall utföras på ett sätt som är anpassat efter det material och den teknik med vilken byggnaden uppförts.
4. Den till byggnaden hörande tomt, som avgränsats

1985-07-31 11.392-3048-84

./.

med röd heldragen linje på karta tillhörande dessa föreskrifter (bilaga 1), får inte ytterligare bebyggas och skall hållas i sådant skick att byggnadens utseende och karaktär inte förvanskas. Befintlig in-
hågnande mur, terrass och andra trädgårdsanläggningar skall behållas.

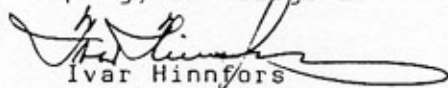
Länsstyrelsen lämnar råd och anvisningar i fråga om underhåll och vård av byggnader och tomt.

Länsstyrelsen kan enligt 3 § byggnadsminneslagen meddela dispens från ovannämnda föreskrifter om ändringen anses nödvändig för att byggnaden skall vara till nytta eller om andra särskilda skäl finns för en ändring.

Enligt 14 § tredje stycket samma lag gäller detta beslut omedelbart även om det överklagas.

./.

Detta beslut kan överklagas hos kammarrätten i Jönköping, se bilaga 2.

Ivar Hinnfors

Kjell-Håkan Arnell

Bilaga

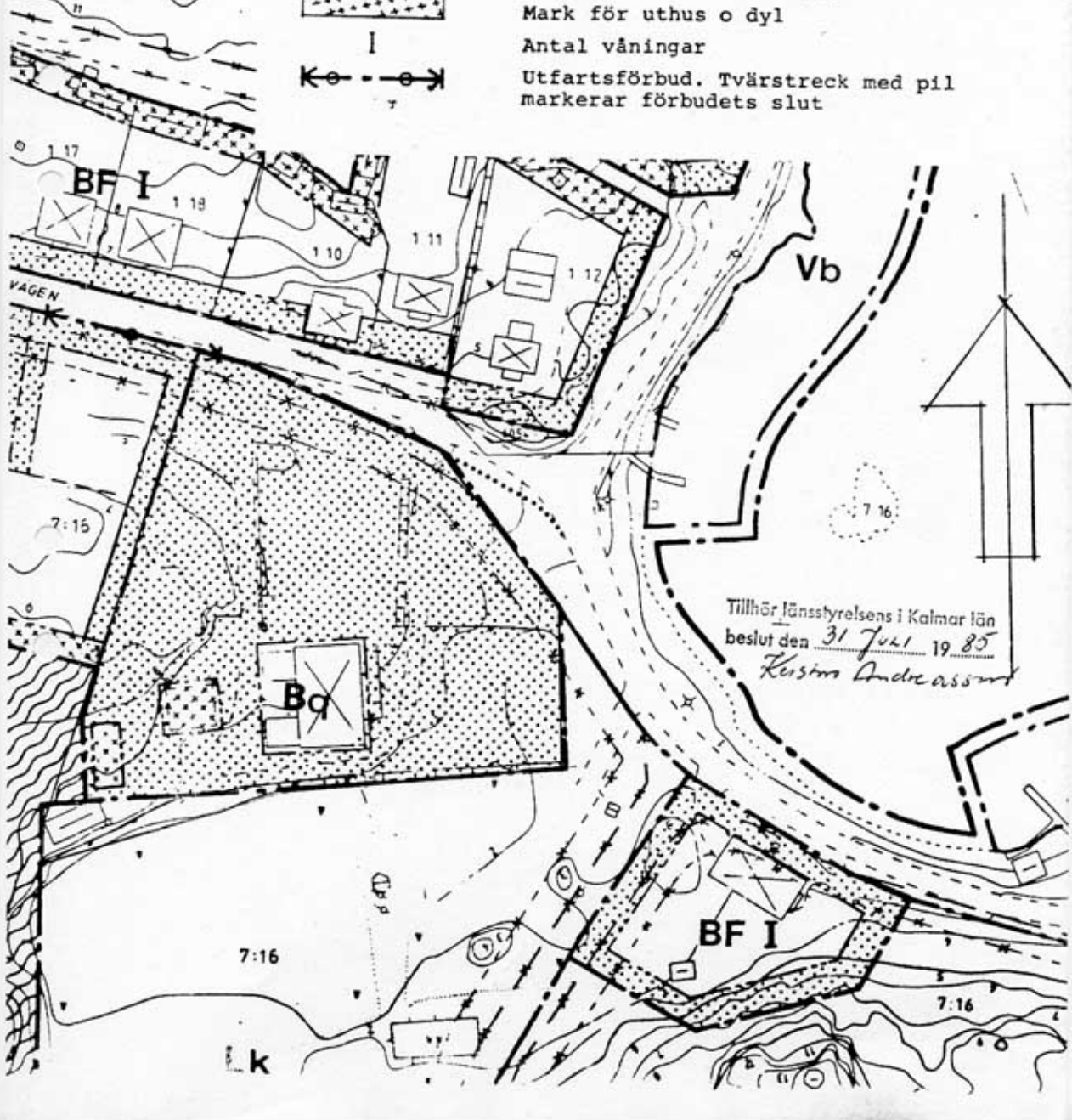
1. Karta
 2. Hur man överklagar
 3. Ansökan om statsbidrag
- Kopia
Akten
Länsantikvarien + bil 1
Riksantikvarieämbetet rek mb + bilagor
Kalmar läns museum + bil 1
Oskarshamns kommun, byggnadsnämnden + bil 1
Oskarshamns kommun, kulturnämnden, rek mb + bilagor
Inskrivningsmyndigheten vid Oskarshamns tingsrätt,
lagakraftbevis + bil 1

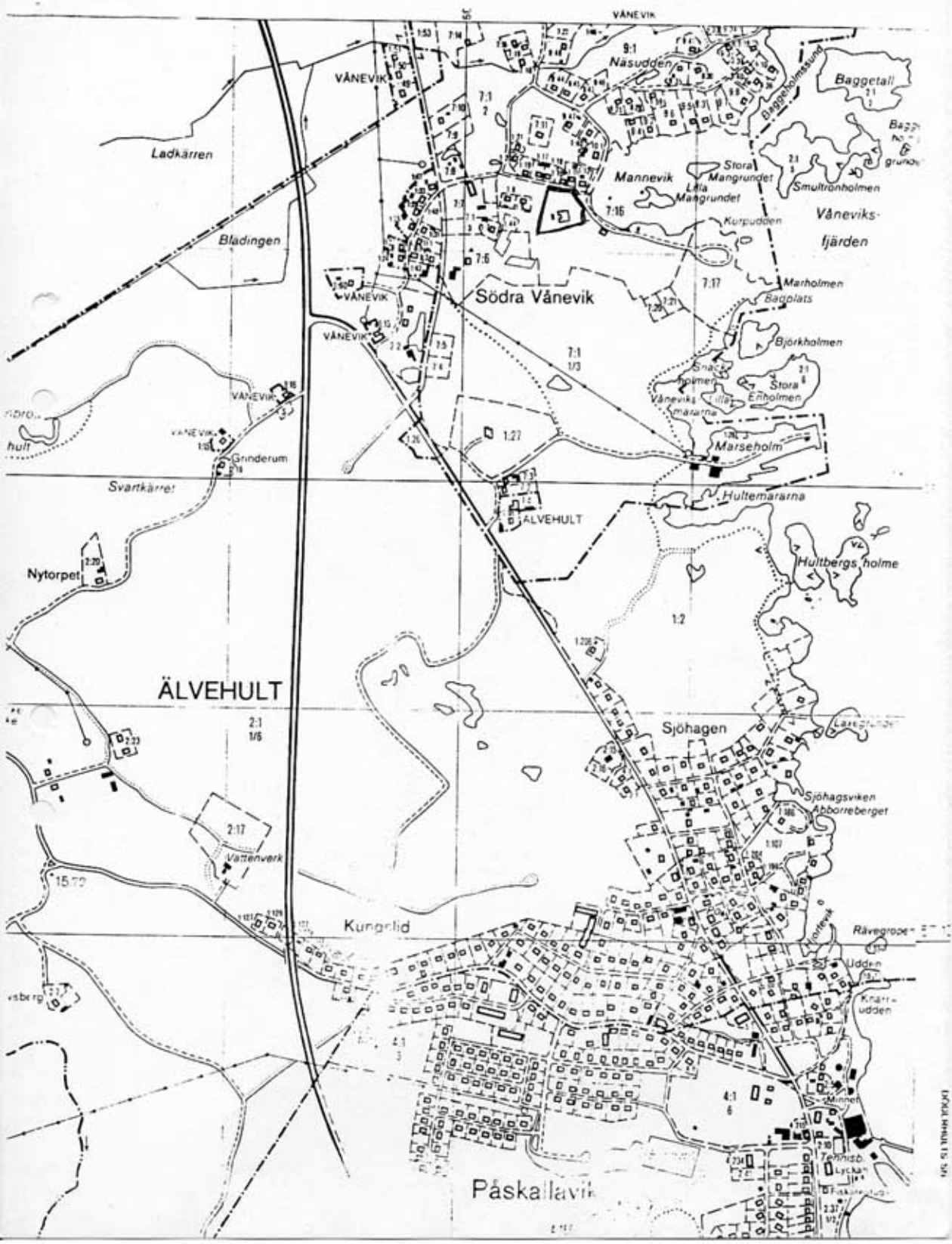
UTDRAG UR FÖRSLAG TILL STADSPLAN FÖR VANEVIK

Förslaget upprättas f.n. på Stadsarkitektkontorets planavdelning
1984-01-30, reviderad 1984-05-25

BETECKNINGAR

	Områdetsgräns (Kvartersgräns)
	Bestämmelsegräns
	Bostäder, Fristående hus
	Bostäder, Särskild miljöhänsyn
	Mark som inte får bebyggas
	Mark för uthus o dyl
	Antal våningar
	Utfartsförbud. Tvärstreck med pil markerar förbudets slut

1:5000

Om Ni vill överklaga detta beslut, skall Ni/kommunen/bolaget skriva till kammarrätten i Jönköping, Box 564, 551 02 Jönköping och tala om hur och varför Ni vill att beslutet skall ändras. Sänd även med sådant som Ni anser har betydelse för ärendet.

Kammarrätten måste ha fått in Er skrivelse inom tre veckor räknat från den dag då Ni fick del av beslutet.

Tala om vilket beslut Ni överklagar, t ex genom att anteckna ärendets nummer.

Underteckna skrivelsen och uppge fullständigt namn, personnummer, postadress och telefonnummer. Om Ni anlitar ombud kan i stället ombudet underteckna skrivelsen.

Upplýsningar

Även riksantikvarieämbetet och statens historiska museer kan klaga över detta beslut.

För ytterligare upplýsningar kan Ni vända Er till länsstyrelsen.